

HELE VERDEN I SKOLE 2024

LÆSE RAKETTEN

MAD, VAND OG KLIMA I KENYA

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

OXFAM
Danmark

OM BILLEDET PÅ FORSIDEN
Maximilla bor i Turkana og går i skole sammen med Ramsi. Læs mere på side 8.

Foto: Hans Bech.

Oxfam arbejder med skoler og uddannelse i mere end 60 lande i verden. LæseRaketten er en del af en større kampagne, der hedder Hele Verden i Skole. Når du læser i bogen, er du med til at sætte fokus på Verdensmål 4 om at sikre alle børn retten til at gå i en god skole. Det er du sammen med millioner af andre elever i verden.

DENNE BOG TILHØRER:

KLASSE:

INDHOLD

Velkommen til LæseRaketten / 4

Hilsen fra ministeren / 6

Rejs med til Kenya / 8

INDSKOLING

Maximilla: Jeg står op før solen / 10

Os med sorte øjne • *Af Salina Schjødt Larsen* / 22

Gloria: Når den første regn falder / 34

LÆR MERE OG VÆR MED

Lær mere om Kenya og LæseRakettens børn / 46

Verdensmål i Kenya / 47

Autens – eksperter i projekter / 48

Vær med i Aktionsugen 2024 / 50

Hjælp Maximilla og børnene i Turkana / 52

Det er let at samle ind / 53

Jeres post gav smil i Ghana / 54

Send post til Maximilla og Brian / 55

MELLEMTRIN

Gift: Den grønne flod / 56

Rachael: En sang for verden / 64

Menneskets bedste ven • *Af Adam O.* / 72

Brian: Vi kender havet / 82

Gladys: Den store tørke / 90

VELKOMMEN TIL LÆSERAKETTEN

I år besøger vi Kenya i Østafrika. Det er et stort land med både tør ørken, frugtbar jord, store søer og høje bjerge. Men vejret og naturen ændrer sig. Landet har været ramt af lang tids tørke og store oversvømmelser. Det ødelægger jorden. Det går allerværst ud over de fattigste i landet. 4,5 millioner mennesker mangler mad på grund af tørken.

Kenya er et af de rigeste lande i Afrika. Alligevel er der enorm forskel på de rigeste og de fattigste mennesker i landet. Den gode jord og landets mange ressourcer er meget skævt fordelt. I Kenya lever en ud af tre i fattigdom, og på landet bliver alt for mange børn aldrig færdige med 6. klasse.

I denne bog møder vi seks forskellige børn. Maximilla bor i Turkana, hvor tørken har varet i mere end fem år. Vi møder også Gloria, der ikke kan komme i skole i regntiden, når stien fra hendes hus er oversvømmet. I Nairobi må drengen Gift hente vand i floden ved skolen, og Rachael er bekymret over forureningen i byen. Brian fisker ved Kenyas kyst, når familien ikke kan betale for hans skole. Gladys og hendes søskende spiser ofte kun ét måltid om dagen – den frokost, de får på skolen. Alle børnene har det til fælles, at de har drømme og ønsker om en god fremtid for sig selv, deres familier og deres land.

Rigtig god læselyst!

Line Gørup Trolle

Kampagneleder

Hele Verden i Skole

NYT I ÅR

Hele Verden i Skole har fået nye og spændende partnere, Lærerstuderendes Landskreds og Autens. Skolekonsulenterne hos Autens er eksperter i projektbaseret læring. De og ti lærerstuderende er i år med til at forny og videreudvikle vores lærermaterialer med et større projektorienteret fokus. Alle materialerne er frit tilgængelige på hjemmesiden. Sammen sætter vi fokus på nogle af de største udfordringer, verden står overfor. Vi håber, at LæseRaketten's historier vil inspirere og give håb, indsigt og udsyn til verden.

HILSEN FRA MINISTEREN

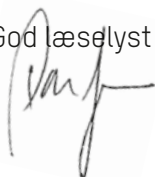
De seneste år er vejret blevet vildere og mere uforudsigeligt. Vores klima og natur ændrer sig. Ekstrem varme, hagl på størrelse med knytnæver og enorme mængder regn er kommet tættere på os alle.

Kenya har netop oplevet den værste tørke i 40 år. Det rammer de fattigste mennesker i landet hårdest. Mange mennesker har mistet de dyr, de levede af. De kan ikke længere dyrke nok mad på deres jord. Derfor har mange familier ikke nok at spise. Børn bliver taget ud af skolen, så de kan hjælpe derhjemme med at skaffe mad og hente vand.

Det går ikke. Det er vigtigt at gå i skole: For at lære om verden. For at lære om klima, rettigheder og demokrati. For at finde ud af, hvordan vi kan skabe en bedre og mere grøn fremtid for alle. Der er brug for, at vi alle sammen gør noget. Det er vores fælles ansvar. Vi kan kun løse de store udfordringer sammen. Vi skal have verden tilbage på sporet og opfylde de 17 Verdensmål. Det kan vi godt.

Derfor er det vigtigt, at du lærer om børns liv i lande langt fra Danmark. Og om hvordan verdens klima berører alle, selv om vi mærker det forskelligt. Du kan være med til at handle. Og du er allerede godt i gang, når du læser med her i LæseRaketten.

God læselyst

DAN JØRGENSEN
Minister for udviklingssamarbejde
og global klimapolitik

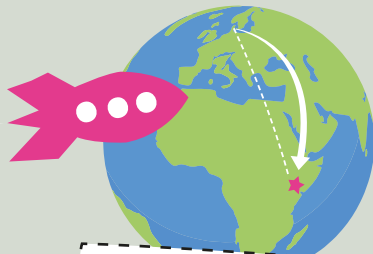

REJS MED TIL KENYA

Der er 6.700 kilometer i lige linje fra København til Nairobi, Kenyas hovedstad.

SYDSUDAN

ETIOPIEN

TURKANA-SØEN

● KADINYANGOLE

UGANDA

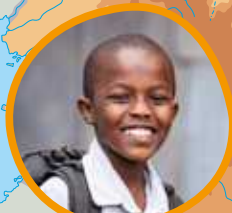
MAXIMILLA
BOR I KADINYANGOLE

GLORIA
BOR I GANZE

KENYA

SOMALIA

GIFT
BOR I NAIROBI

● NAKURU

BRIAN
BOR I KIKAMBALA

■ NAIROBI
● MACHAKOS

● ILDMAT WARD

RACHAEL
BOR I NAIROBI

● NAMANGA

GLADYS
BOR I ILDMAT WARD

● GANZE
● KIKAMBALA

DET INDISKE OCEAN

TANZANIA

Kenya ligger i Østafrika og er 13 gange større end Danmark. Der bor cirka 55 millioner mennesker i landet. Det grænser op til Uganda, Sydsudan, Etiopien, Somalia og Tanzania. Mod øst har Kenya en lang kyst ud til Det Indiske Ocean. Kenya ligger på ækvator. Så dag og nat er lige lange hele året.

I store dele af Kenya er landskabet frodigt og klimaet tropisk. Andre steder er der meget tørt med stepper og ørken. I Kenya lever mange mennesker af at dyrke jorden. Der er tørke mange steder i landet, og jorden er blevet svær at dyrke. Mange har derfor ikke nok mad.

Der lever mere end 40 forskellige folk i Kenya. De største folk er kikuyu, luhya og kamba. Her i bogen hører vi også om masai, mijikenda og turkana. Engelsk og swahili er de to officielle sprog. Næsten alle taler de to sprog, og mange taler også et lokalt sprog. Næsten halvdelen af befolkningen er under 15 år.

Kenya er et frodigt og rigt land. Alligevel lever næsten 16 millioner mennesker i fattigdom. Det er, fordi jorden og landets ressourcer er meget skævt fordelt. Mange skal gå langt for at hente vand. Især kvinder bruger ofte flere timer om dagen på at hente vand. Der ville være nok mad og vand til alle, hvis det blev bedre fordelt.

MAXIMILLA

JEG STÅR OP FØR SOLEN

☰ LINE GØRUP TROLLE   📷 HANS BACH

Jeg åbner mine øjne. Det er mørkt. Jeg kan høre vinden suse og slå sand mod væggen af siv. Her lugter af røg. Mine søstre sover. Min mor pusler udenfor.

Jeg drikker en kop te. Mig og Susanne følges med Jennifer til skole. Vi går forbi kameler og hytter. Vi krydser sandvejen. Susanne snupper et hæfte fra min taske. Hun gemmer det. Så tager jeg hendes. Vi griner. Det gør ondt og godt i maven på samme tid. Så meget griner vi.

Jeg hedder Maximilla og er 9 år. Mine venner kalder mig Maxi. Jeg bor sammen med min familie i landsbyen Kadinyangole. Den ligger i området Turkana.

Min far er i himlen. Han kørte galt på motorcykel for fire måneder siden. Bag vores hytter er en bunke sand. Dèr er han begravet.

Min far legede med os. Hans øjne smilede altid. Han sagde til mig, at skolen er vigtig. Han købte min første skoleuniform. Men da han døde, fik jeg så ondt indeni, at jeg ikke kom i skole. Efter nogle uger kom min lærer på besøg. Hun sagde, at det ville være godt for mig at komme tilbage i klassen.

Engang havde vi 30 geder. Min far gik ud i bushen med dem, så de kunne finde planter at spise. Han havde mad, vand og et tæppe med til sig selv. Efter en uge eller to kom han tilbage med tykke geder. Så blev han hjemme et par dage. Gederne drak vand ved pumpen, før han tog afsted med dem igen.

Så kom den store tørke. Planterne kunne ikke gro. Gederne kunne ikke finde nok mad. Nogle af dem døde. De sidste geder måtte vi sælge, da min far skulle på hospitalet. Tørken har varet i mere end fem år. Før jeg blev født, fik vi regn to gange om året. Det har min mor fortalt. Men nu ved man aldrig. Min mor hjælper med at passe min bedstemors geder.

Mig og min mor syr
palmeblade sammen
til koste og måtter. Det
hedder makuti. Min mor
vil gerne åbne en kiosk.
Så skal hun ikke gå fra by
til by. De dage hun sælger
noget, får vi mad.

Skolen er mit helt eget sted. Sådan føler jeg det. Jeg kan finde på at gå tidligt derhen. Så kan jeg sidde i det store rum og læse i en bog helt alene, før de andre kommer.

Jeg går i 2. klasse. Vores lærer hedder Jane. Hun har os i alle fag. Jeg vil også gerne være lærer, når jeg bliver stor.

Nogle dage i skolen er jeg sulten. Så drikker jeg en masse vand fra pumpen for at fylde min mave. Til frokost får vi githeri. Det er kogte bønner og majs. Den første bid er varm og blød.

Når solen står lavt igen, henter jeg vand med Christine og Jennifer. Vi trækker store dunke gennem det varme sand. Vi snakker og synger. Og deler hemmeligheder.

Ved pumpen vasker vi vores ansigter, arme og ben. Vandet er dejlig køligt og renser støvet væk. Nogle dage fylder vi ikke dunkene helt op. Vi siger til vores mødre, at vi ikke kunne slæbe mere. Så må vi afsted igen. På den måde får vi mere tid sammen.

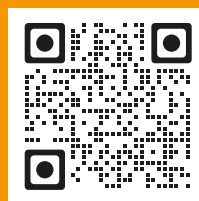
Min mor siger, at jeg er god til at lave bål. Det er ikke alle på ni år, der kan det. Når min mor kommer hjem, har jeg maden klar. Jeg har rensset bønnerne for små sten. Hun deler maden ud til os og vores naboer. Sådan gør vi. Når vi har noget, deler vi. Hun gemmer også lidt til morgenmad.

Vi har tre hytter. Det er vores awi. Vi har en køkkenhytte og en hytte til vores ting. Vi har også en sovehytte uden tag. Vi har ikke brug for et tag. Men væggene giver læ for vinden.

Jeg ligger i mørket ved siden af mine søskende. Vi kan se månen og mange tusind stjerner. Jeg tænker på mit kladdehæfte. Det er fyldt helt op. Og jeg tænker på min far. Jeg ved, at jeg vil i skole hver dag.

360°

Tag med Maximilla
i skole.

SE FILM OG BILLEDER PÅ
[HELEVERDENISKOLE.DK/MAXIMILLA](https://heleverdeniskole.dk/maximilla)

OS MED SORTE ØJNE

📖 SALINA SCHJØDT LARSEN 🎨 ANGELICA INIGO

"Av!" En gren har slået mod min kind. Jeg fører hånden op. Det brænder.

"Stille," svarer Sinem. Hendes blik borer sig ind i mit. Hendes øjne er malet sorte. "Vi vil ikke findes."

Så er hun videre. Vogel kommer hen til mig. Han har store briller på. "Hold hænderne op sådan her."

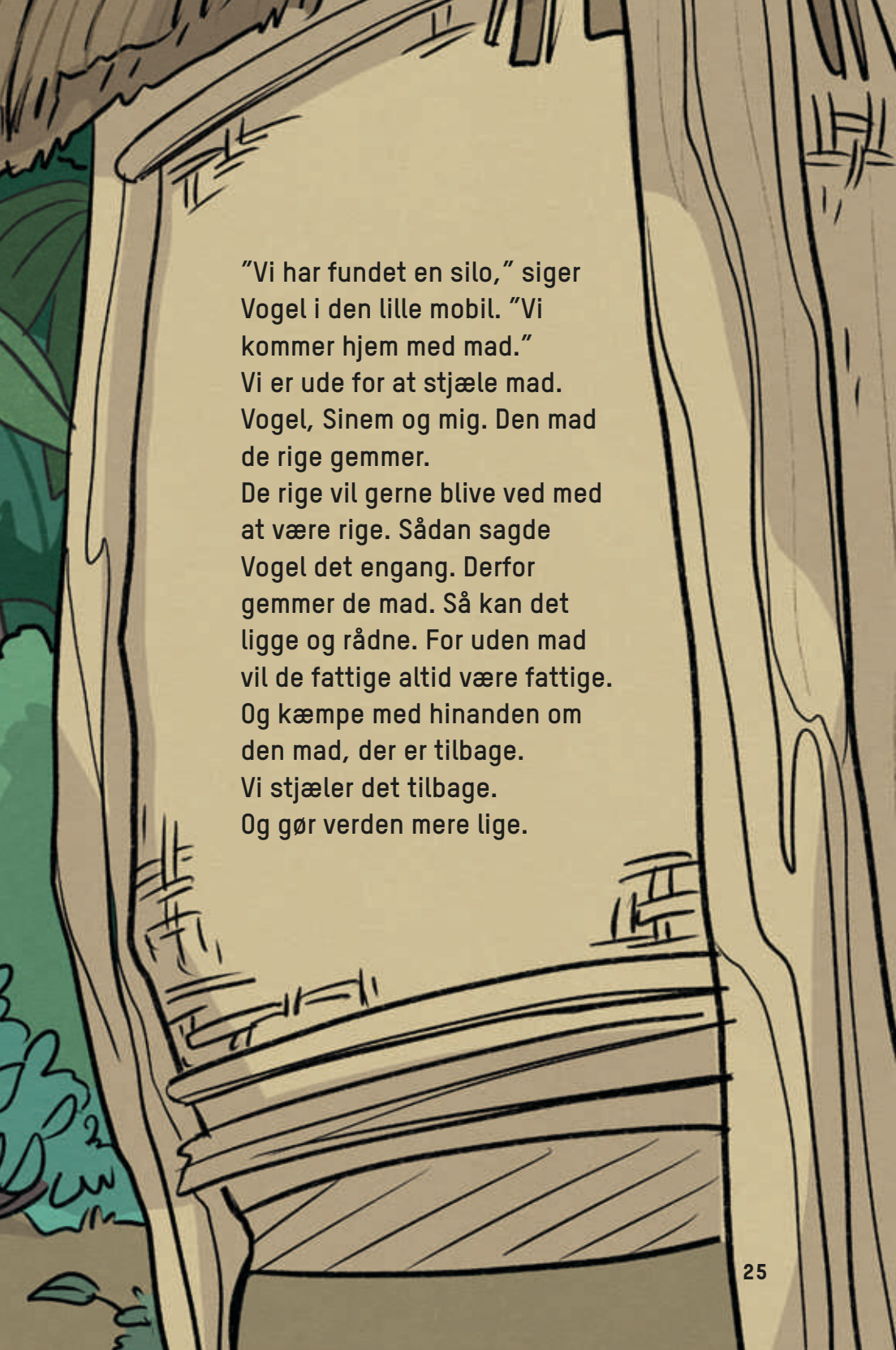
Han viser mig, hvordan man kan gå i det vilde område. Jeg gør, som han siger.

Og så står vi med ét foran det store tårn.

“Vi har fundet en silo,” siger
Vogel i den lille mobil. “Vi
kommer hjem med mad.”
Vi er ude for at stjæle mad.
Vogel, Sinem og mig. Den mad
de rige gemmer.
De rige vil gerne blive ved med
at være rige. Sådan sagde
Vogel det engang. Derfor
gemmer de mad. Så kan det
ligge og rådne. For uden mad
vil de fattige altid være fattige.
Og kæmpe med hinanden om
den mad, der er tilbage.
Vi stjæler det tilbage.
Og gør verden mere lige.

Så gemmer vi os i kældre. Giver maden til dem, der trænger.

Frugt. Kød, der kan simre på gamle pander. Mad, som man kun kunne drømme om.

Og holder fest. En stille fest så vi ikke bliver fundet.

Som fattig lærer du at feste uden lyd.

Så du altid kan høre vagternes tunge skridt.

"Er de rige bare onde?" Jeg ser på Vogel. Han ryster på hovedet. "Nej, det tror jeg ikke. Jeg tror, de er bange."

"Bange?" fnyser Sinem.

"Ja." Vogel ser på mig. "De er bange for at miste deres gode liv. De vil ikke være fattige. De synes, det liv er hårdt og gråt. Så de gør alt for, at de fattige bliver ved med at være det. Hvad ville de andre ikke tænke? Hvis bare én rig gav mad til os? Han ville blive smidt ned til os andre. Og det er de bange for."

"De er bange for at blive som os ... Og derfor vil de ikke hjælpe os."

Det er ikke meget, vi kan have med os. Vi har vores tre gamle cykler med vogne. Vi har fyldt dem, så godt vi kan, og gemt maden under sten og tæpper.

"Snart kommer vi til Byen," siger Vogel.

Byen hedder den. Der er kun den, så der er ikke grund til at kalde den andet.

"Der er vagter," siger Sinem og ser på mig. "Kan du holde tæt?"

Jeg nikker. Det er min første tur ud. Hun stoler ikke på mig. Men jeg skal vise hende ... Vi er dem med sorte øjne. Malet sorte med kul. Vi ved, at vi står sammen.

“Hvad har I med?” spørger vagten.
“Sten til at bygge nye huse,” siger Sinem og viser ham de sten, der gemmer maden.
Vagten ser på mig. Jeg nikker bare. Hans øjne borer sig ind i mig som det spyd, han bærer på.
Sved skyder frem på min pande. Han må kunne se, jeg lyver. Løgn kan koste mig livet.
“Er der noget, du gerne vil sige?” Hans blik brænder ind i mig.
Jeg synker en klump.
Kan jeg holde tæt? Er jeg en af dem med sorte øjne?

GLORIA

NÅR DEN FØRSTE REGN FALDER

☰ LINE GØRUP TROLLE 📷 HANS BACH

Jeg ligger på maven med min bog. Jeg glemmer verden udenfor. Forsvinder ind i ordene. Jeg deler værelse med min bror. Men han er ikke hjemme fra skole endnu. Her er dejligt stille.

Jeg hedder Gloria og er 9 år. Jeg bor i huset på toppen af bakken. I de andre huse bor mine onkler, tanter, fætre og kusiner. Og mine bedsteforældre. Min far arbejder i byen Mtwaba. Han er ikke så tit hjemme hos os i Ganze. Jeg har besøgt ham i en ferie med min mor og bror. Vi så Tom og Jerry og spiste mabuyu-slik. Det er lavet af kerner fra baobabtræet.

Min mor og de andre kvinder dyrker majs og bønner på bakkerne neden for vores hus. Men vi mangler regn. Den sidste høst var meget lille. Nu ligger majsens i solen og tørrer. Min mormor banker majsens og ryster skallerne væk. Vi har ordnet jorden igen. Min mor siger, man skal være klar til at så, når den første regn falder. Ellers får man ingen høst.

Jeg går på en lang sti, når jeg skal i skole. Solen bager. Stien går ned gennem en dal. Forbi det store baobabtræ. Mine tænder løber i vand. Jeg får lyst til mabuyu. Det røde slik er både sødt og surt. Man kan sutte på det længe. Til sidst skal man spytte baobab-kernen ud.

Når regnen falder, bliver dalen til en flod. I regntiden er der dage, hvor vi ikke kan komme i skole. Nogle gange må mig og min kusine Stella vente i flere timer. Når vandet bliver lavt nok, tager vi hinanden i hånden og går langsomt ud i floden. Bunden er mudret og glat. Vi skal passe på ikke at falde.

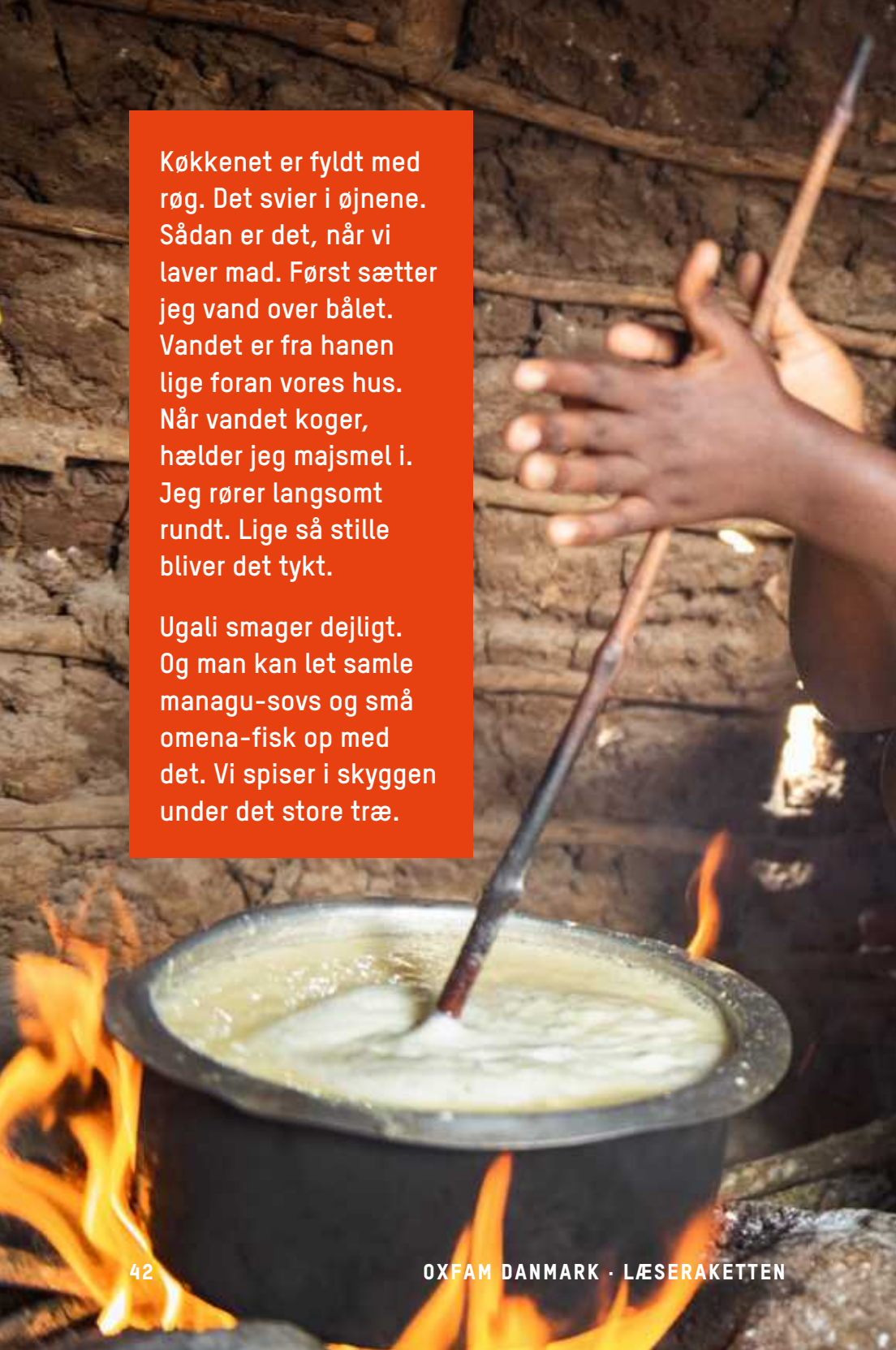
I dag er en særlig dag. Der ligger sedler på alle borde i klassen. Vi har prøveeksamen ligesom alle andre 3. klasser i Kenya. Jeg kan høre en hane gale og snak fra de andre klasser. Jeg gør mig umage. Jeg håber sådan, at jeg kan svare på det hele.

Jeg vil gerne være læge. Jeg har engang været på et rigtigt hospital. Jeg så, hvordan lægerne hjalp alle de syge. Det vil jeg også gerne.

Den bedste tid på dagen er frikvarteret. Vi leger lenga-lenga. "Kast nu, kast til mig," råber jeg højt til Sylvia. Jeg hopper til siden, så hun ikke rammer mig. Vi griner. Jeg råber ivrigt igen og kaster mig frem for at gribe bolden.

A close-up photograph of a person's hands stirring a thick, yellowish porridge (ugali) in a large, dark metal pot. The pot is placed over a fire burning in a traditional brick stove. The background shows a rustic wall made of mud and sticks. The person is using a long wooden spoon to stir the mixture. The scene is lit with warm, natural light from the fire.

Køkkenet er fyldt med
røg. Det svier i øjnene.
Sådan er det, når vi
laver mad. Først sætter
jeg vand over bålet.
Vandet er fra hanen
lige foran vores hus.
Når vandet koger,
hælder jeg majs mel i.
Jeg rører langsomt
rundt. Lige så stille
bliver det tykt.

Ugali smager dejligt.
Og man kan let samle
managu-sovs og små
omena-fisk op med
det. Vi spiser i skyggen
under det store træ.

Det er mig, der lukker vores geder ud. Jeg binder dem til et træ i lange reb. Så kan de gå rundt, men ikke løbe væk. Om aftenen jager jeg dem ind igen. Nogle gange løber de hver sin vej. De skal ind i huset ved siden af vores køkken om natten.

Det bedste, jeg ved, er jul. Der kommer min far hjem. Han slagter en ged og steger den over bålet. Alle naboerne kommer på besøg. Vi danser og synger. Og så går vi ind til byen, hvor der er glade mennesker i gaderne hele aftenen.

360°

Besøg Gloria på hendes værelse.

SE FILM OG BILLEDER PÅ
HELEVERDENISKOLE.DK/GLORIA

LÆR MERE OM KENYA OG LÆSERAKETTENS BØRN

SE FILM OG
BILLEDER

På hjemmesiden finder du årets elevunivers under fanen TIL ELEVEN. Der er seks temaer om Kenya og LæseRakettsens børn. Du kan se små videoer med alle børnene fra bogen, tage med dem i skole og besøge dem derhjemme. Du kan også lære om vejr, klima og dyr i Kenya. Og du kan læse om landets historie, de mange folk og deres traditioner. Der er kreative opgaver med perledyr og flotte mønstre. Du kan lære lege fra Kenya, danse med børnene og lave lækker kenyansk mad.

KENYAS BØRN

NATUR OG KLIMA

SKOLE OG HVERDAG

HISTORIE OG FAKTA

VERDENSMÅL I KENYA

KENYA
MED ALLE SANSER

[HELEVERDENISKOLE.DK/TIL-ELEVEN](https://heleverdeniskole.dk/til-eleven)

VERDENSMÅL I KENYA

FN's 17 Verdensmål er en bæredygtig plan for vores fælles verden.

LæseRaketten's historier handler om nogle af de store udfordringer, som Verdensmålene beskriver. Vi kan godt få verden på ret kurs og gøre noget ved den store ulighed, hvis vi gør det sammen.

I denne bog har vi lagt vægt på de Verdensmål, der handler om sult, skole, ligestilling mellem kønnene, rent vand, ulighed og klima. De seks Verdensmål kan du læse mere om på hjemmesiden.

[HELEVERDENISKOLE.DK/
VERDENSMÅL-I-KENYA](http://HELEVERDENISKOLE.DK/VERDENSMÅL-I-KENYA)

AUTENS – EKSPERTER I PROJEKTER

I år samarbejder Hele Verden i Skole med Autens. De er et skoleudviklingshus, der er eksperter i projektbaseret læring. Autens arbejder for at lave spændende, aktiv og varieret undervisning sammen med skoler og elever. Som en del af årets undervisningsmaterialer har de udviklet et temaforløb til mellemtrinnet. Her er eleverne selv med til at vælge indhold, arbejdsform og produkter.

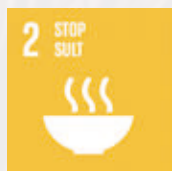
OM PROJEKTBASERET LÆRING

Når man arbejder projektbaseret, får man mulighed for at udforske emner, løse problemer og skabe projekter sammen med sine klassekammerater. Man skal være kreativ og nysgerrig. Man kan stille spørgsmål, udforske og lave et projekt, hvor man kan bruge al sin viden i praksis.

GØR VERDENSMÅLENE TIL VIRKELIGHED

Et projektforsløb til mellemtrinnet om FN's 17 Verdensmål er en rigtig god måde at skabe en forbindelse mellem skolen og omverdenen. Man kan få mere at vide om den verden, vi lever i, og samtidig hjælpe til med at få et mere bæredygtigt samfund. Man lærer om de globale udfordringer, og man udvikler også kreative ideer, øver sig i at tænke kritisk og arbejde sammen med andre.

Kast jer ud i et aktivt og sjovt projekt, hvor I kan arbejde med at skabe idéer og løsninger på, hvordan livet og hverdagen for børn i Kenya kan blive bedre. Årets temaforløb til mellemtrinnet indeholder tre projekter om hvert sit Verdensmål.

TAK TIL ELEVER OG LÆRERE!

Autens vil gerne sige tusind tak til de elever og lærere, som har hjulpet os med at lave LæseRakettens temaer om til projektforsløb. Det er 4.a fra Rude Skov Skole afdeling Høsterkøb, 5. klasse fra Langebjergskolen, 5.a fra Lundtofte Skole samt 6.x fra Borgerskolen – og deres lærere Tanja Dahlsgaard, Lise Lotte Dagger, Kirsten Larsen og Louise Greve.

VÆR MED I AKTIONSUGEN 2024

EN FÆLLES VEJ TIL EN GOD FREMTID

Hvert år er børn og unge i mere end 100 lande med til Aktionsugen. I den uge minder de os alle sammen om, at børn i hele verden har ret til at komme i en god skole. Det sker i uge 22, og vi inviterer jer til at være med.

Lige nu kommer 67 millioner 6-11-årige børn i verden ikke i skole. Som I kan læse her i bogen, har ændringer i vejr og klima betydning for, om børn i Kenya kan komme i skole. Hvis udviklingen fortsætter, er der stor risiko for, at endnu flere børn ikke kommer i skole. Og det må ikke ske. Derfor skal vi vise vejen til en bedre fremtid for alle børn – en fremtid med gode skoler til alle og bæredygtige liv i balance med naturen.

SAMMEN VISER VI VEJEN

Vi skal vise politikerne vejen til en god fremtid for alle. Den kan vi kun skabe sammen. Vi opfordrer alle elever til at være med og lave jeres egne dele af vejen til en god fremtid.

VEJEN

TIL

EN

**FIND
SKABELONER,
VEJLEDNING OG MERE
INFORMATION PÅ
HJEMMESIDEN.**

SÅDAN GØR I:

- Vælg og print en skabelon med dit stykke af vejen.
- Tegn eller skriv på vejen, hvad der er vigtigt for at få gode skoler og en god verden for alle. Du kan både vise bump og udfordringer på vejen, hjælpemidler, pitstop, skilleveje, vigtige personer, bygninger og natur langs vejen – kun fantasien sætter grænser.
- Vær med til Aktionsdagen i København. Eller send jeres veje til Oxfam Danmark, så vi har dem senest den 22. maj 2024.
- På Christiansborg samler vi jeres fælles vej til en god fremtid.

LÆS MERE PÅ
**HELEVERDENISKOLE.DK/
AKTIONSUGEN-2024**

HJÆLP MAXIMILLA OG BØRNENE I TURKANA

Maximilla er 9 år og bor langt ude på landet i Kenya. I hendes landsby i Turkana falder der næsten ingen regn. Der har været tørke i mere end fem år. Planter og træer kan ikke gro, og dyrene kan ikke finde mad. De fleste familier her har levet af at holde dyr i mange hundrede år. Men Maximillas familie har mistet alle deres geder. Nogle af dem døde af sult, resten var de nødt til at sælge. Sådan er det for mange familier. De mangler mad til både mennesker og dyr. Nogle dage spiser Maximilla og hendes søskende kun den frokost, som de får på skolen. Og det er ikke hver dag, at der er mad nok til alle eleverne. Det er svært at lære i timerne, når man er sulten. Skolen mangler også bøger og hæfter.

I kan hjælpe Maximilla og mange andre børn i Turkana ved at samle ind. Vi håber, I vil give en hånd med.

HELEVERDENISKOLE.DK/INDSAMLING

DET ER LET AT SAMLE IND

FOR
510 KRONER
KAN EN KLASSE
PÅ 25 ELEVER FÅ
SKOLEMAD I EN
MÅNED.

I kan være med til at gøre en vigtig forskel for børn i Kenya. Vi har lavet forskellige forslag klar til jer:

SÆLG OPSKRIFTER OG GIV SKOLEMAD:

Vi har lavet lækre madopskrifter fra Kenya klar til at printe og sælge.

VÆR KREATIVE: I kan også vælge at lave jeres egen kampagne. I kan kombinere vores forslag eller finde på jeres egne ideer. Kun fantasien sætter grænser!

Vi har lavet en spritny måde at samle ind på. I opretter jeres klasses indsamling på vores hjemmeside. Så modtager I et indsamlings-kit med MobilePay-nummer og alt, hvad I har brug for. I kan også følge med i, hvor meget I og andre samler ind.

BLIV INDSAMLINGSMESTRE MED HELE VERDEN I SKOLE

I kan hjælpe børn i Kenya og blive mestre i at samle ind. Der er to pokaler på spil. Den ene pokal går til den klasse, der samler mest ind. Den anden går til den klasse, der laver den mest fantasifulde indsamling. Slå jer løs, og find på kreative og sjove ideer, så jeres klasse kan hjælpe børn i Kenya. Alt tæller.

DET GÅR JERES INDSAMLING TIL I TURKANA:

Et måltid skolemad til alle elever hver dag

Bøger, hæfter og blyanter

Efteruddannelse af lærere i klimahandlinger

Klimaklubber, hvor elever laver forslag til gode og retfærdige løsninger på klimaforandringerne. Og møder, hvor politikere lytter til elevernes forslag.

JERES POST GAV SMIL I GHANA

Kan du huske Bilengban og Sheilla fra LæseRaketten om Ghana sidste år? Nu har de modtaget flere hundrede postkort med tegninger og hilsener fra danske elever.

Bilengban blev overrasket over at få så mange breve: "Har mine venner i Danmark sendt mig alt det her?" Han hentede sine klassekammerater, så de kunne læse med. De syntes, det var sjovt med brevene og at læse om deres ven i en bog.

Sheilla kunne ikke skjule sit store smil, da hun så, hvor mange børn der havde skrevet til hende. Hendes klassekammerater hjalp med at læse brevene højt. De syntes, at det var spændende, at hun fik så mange hilsener. "Jeg er meget glad for jeres post. Tak til alle jer, der har lavet det til mig," sagde Sheilla.

Sheilla og Bilengban vil gerne sige tak til alle, der har sendt breve og tegninger til dem.

**LÆS MERE OG SE BILLEDER PÅ
HELEVERDENISKOLE.DK/POST-TIL-SHEILLA-OG-BILENGBAN**

SWAHILI

Kære ... = Mpendwa .....

Hej! ... = Jambo! ...

Jeg hedder ... = Jina Langu ni ...

Jeg er 8 år gammel = Nina umri wa miaka 8

Kærlig hilsen ... = Upendo kutoka ...

SEND POST TIL MAXIMILLA OG BRIAN

I år kan du sende postkort til to af børnene fra Kenya. Tegn og skriv en hilsen til Maximilla eller Brian. Du kan skrive om dig selv, og hvad du kan lide at lave. Du kan også skrive om, hvordan det er at læse om børnene i LæseRaketten. For at Maximilla og Brian bedre kan forstå dit postkort, kan du skrive på engelsk eller swahili. Du kan finde flere swahili-gloser på hjemmesiden.

Send jeres post til Hele Verden i Skole,
så sørger vi for, at det kommer frem.

Oxfam Danmark

Vesterbrogade 2B, 2. sal

1620 København V

Att: Hele Verden i Skole

**VI SKAL
MODTAGE
JERES
POST SENEST
DEN 1. JUNI
2024**

[HELEVERDENISKOLE.DK/SEND-POST-TIL-KENYA](https://heleverdeniskole.dk/send-post-til-kenya)

GIFT

DEN GRØNNE FLOD

☰ LINE GØRUP TROLLE 📷 HANS BACH

Gift folder omhyggeligt papiret. Først på midten. Så på skrå. Imens tænker han på Grace. Hvad mon hans søster laver lige nu? Måske sidder hun i spisesalen på kostskolen. Hun har deres yndlingsbog, Monsterjagten. Den har de læst mange gange. Det bliver dejligt, når Grace kommer hjem på ferie. Så skal de snakke om alt og se Ricky Zoom i fjernsynet. Papirflyet er færdigt. Han kan folde dem i søvne. Så mange har han lavet.

Gift er 10 år og går i 6. klasse. Han begyndte i skole tidligt, fordi han ville med sin søster, da hun startede i skole. Det fik han lov til. Gift bor sammen med sin mor i Nairobi i området Kawangware. Han kan ikke huske sin far. De har ikke set ham, siden forældrene blev skilt, da Gift var et år.

Åbne kloakker og slåskamp

På gaden er der et mylder af mennesker. Gift kan ikke lide at gå alene. Men vennerne hjemmefra går ikke på samme skole. Så de følges kun noget af vejen. Han har hørt historier om andre, der er blevet stoppet på gaden af fremmede, som truede dem og tog alle deres ting.

Gift må tage den korte vej til skole, så han ikke kommer for sent. Han går forbi hunde, høns og kalkuner, der skraber i jorden. Lugten af bål og vådt affald fylder luften. Kvinder sælger mandazi-brød fra et lille ildsted. Mænd skubber tunge kærre, der er pakket med store dunke med mange liter vand i hver.

MELLEMTRIN

I en rende i gaden løber mørkegrønt vand. "Den grønne flod" er en kloak. Der ligger flasker, poser og skrald i vandet. Noget flyder med, andet bliver liggende i kanten. Gift drejer ind på

en smallere vej. Her er han nødt til at hoppe over kloakken. Han sætter af. Han frygter altid at lande i det grumsede, grønne vand. Han mærker glat jord under den ene sko. Men den anden fod finder fæste. Hurtigt er han oppe på den anden side.

Når Gift har tid, tager han den lange vej til skole ad de store gader. Så behøver han ikke hoppe over kloakken. Engang Gift gik alene hjem i Kawangwares smalle gader mellem de mange blikskure, spærrede nogle mænd vejen. De råbte vredt til hinanden. Den ene slog ud, og den anden væltede. Gift blev bange. Men han løb forbi dem. Den dag følte han sig modig.

**Det tager Gift et kvarter at gå den korte vej til skole.
Den sidste del af turen går han alene.**

I frikvarteret leger eleverne i skolens gård. Hver dør i de blå huse fører ind til en klasse.

Skolen er et trygt sted

Gift skynder sig ind ad den blå låge. I skolens gård kender han alle. I klassen er de 18 elever. Hans bedste ven hedder Nicholas. De elsker at spille bold i frikvarteret. Basketball, netball og fodbold. Og kati. Man skal undgå at blive ramt, når de andre kaster bolden. Ellers er man ude.

Matematik er det bedste. Han lærer både om tal og at lave ting. Gift har bygget en helikopter sammen med sin gruppe. De har lavet den af en coladåse og motordele fra en dvd-afspiller. På YouTube fandt de ud af, hvordan de kunne gøre. Gift har også bygget en bil, der kan køre selv. Hans yndlingslærer er Josephine. Hun underviser i et fag, hvor de lærer at lave mad, vaske tøj, strikke tørklæder og væve duge.

Eleverne gør rent på skolen hver dag. Men de mangler vand i Nairobi. Nogle dage er der vand i den store tank i skolens gård.

Her vasker de hænder og henter drikkevand. Når tanken er tom, skal eleverne selv have drikkevand med. Og de er nødt til at hente vand til rengøring i Nairobi-floden, der løber lige bag skolen.

Gift og de andre holder fast i Christoffers tøj, da han læner sig ud over floden og sænker spanden ned. Han trækker den op igen fuld af vand. Gift hælder vandet over i en dunk. Spanden er tung, og det er svært at ramme. De gør det mange gange. Indtil de har nok vand til alle gulve i klasserne.

Fra landet til storbyen

Det er fire år siden, Gift og hans mor flyttede til Nairobi. Før boede de på landet hos hans bedstemor i Machakos. Men tørken kom, og hans mor kunne ikke finde arbejde. Det var svært at få råd til mad og vand. Hans søster er stadig i Machakos på kostskolen.

Gift husker den dag, de flyttede. Han havde glædet sig længe. De havde kun deres tøj med i bussen. Alt andet i huset var hans bedstemors ting. Gift kan bedre lide at bo i Kawangware, for her er altid mange børn at lege med.

Hjemme i blokken

Nederst i opgangen er der vådt på gulvet og lidt dunkelt. Gift lægger hovedet tilbage og ser op i himlen. På hver etage hænger vasketøj og drypper. De fleste huse i området er i ét plan. Men Gift og hans mor bor i et højt hus. De kalder det blokken. I deres lejlighed er der et toilet og to rum – et soveværelse og et rum med både køkken og stue. Gift sover på sofaen. Mange andre familier bor seks eller otte sammen i en lejlighed.

Gift løber op ad trapperne. Han skal op til 4. sal. Hans mor sidder ved sofabordet og laver små elefanter af perler. Gifts mor er kok, men lige nu har hun ikke noget arbejde. Hun sælger perledyrene. Hun har lovet at lære ham, hvordan man laver dem.

Gift læser lektier på sofaen, når han kommer hjem. Det er også her, han sover om natten, ser TV og spiller Dream League på sin mors telefon.

Til aftensmad laver de sukuma wiki af grønne blade, løg og tomat. De skal have ris til. Vandet i vandhanen er kun til at bade i. Så de bruger vand fra en dunk, de har købt. Gift svitser løgene, mens hans mor hakker tomater. Gift ser godt efter og gør sig umage. Der er så mange ting, han gerne vil være god til.

Papirfly og pilotdrømme

Gift må ikke lege på gaden for sin mor. Det er for farligt. Men inde i blokken kan han og vennerne sagtens spille fodbold i stueetagen. De taler kamba sammen. Gift snakker også swahili og engelsk ligesom de fleste andre. Men han er stolt af at være kamba, fordi det er et af de store folk i Kenya. Det er også rart og lidt lettere at tale kamba med vennerne, når de snakker om problemer. Engang da de spillede fodbold, kom en af de andre til at skyde en bold ud på gaden. Den landede i kloakken. Ham, der ejede bolden, blev meget vred. Men så talte de roligt sammen på kamba og blev gode venner igen.

Gift tager sit papirfly med ud i opgangen og kaster det ud over gelænderet. Det lander i en vandpyt i stueetagen. Bravin ser op, og de andre griner. Når Gift bliver voksen, vil han gerne være pilot. Han vil flyve mennesker fra land til land, så de kan besøge dem, de holder af. Han løber ned til vennerne. Nu skal de spille fodbold.

360°

Tag med Gift
i skole.

SE FILM OG BILLEDER PÅ
HELEVERDENISKOLE.DK/GIFT

RACHAEL

EN SANG FOR VERDEN

☰ LINE GØRUP TROLLE   📷 HANS BACH

Rachael sidder og nynner en sang om blomster. Hun ser ud ad bussens vindue. På Nairobis veje kører biler tæt i mange baner. Motorcykler krydser ind og ud mellem matatu'er, de farverige minibusser med store tegninger og mønstre. Bag på en matatu står der: "Vi kører med Gud." Langs vejen er der boder med frugt, grønt, perler, låse, planter, tøj, møbler og porte. Der er så meget at se på. Der ligger også tomme flasker, gammel mad og ødelagte sko i vejkanterne. En kloakrist er stoppet til. I nogle dele af byen kan Rachael lugte affaldet.

Rachael er 10 år. Hun er det eneste barn i skolebussen. Men efter lidt tid stopper chaufføren, og Gloria og Precious kommer ind. De tre piger taler sammen resten af vejen. Bussen stopper mange gange. Turen tager tit halvanden time.

Rachael er bekymret

Skraldet i vejkanterne gør Rachael ked af det. Det er ikke godt for jorden, ved hun. I skolen har hun skrevet et digt. Det handler om, at verden er forurenet, og klimaet ændrer sig. I dag skal hun læse det højt. "Jeg har så ondt i mit hjerte – fordi verden er i fare ..." Hun øver sig en gang mere. Hun håber, at mange vil høre godt efter og begynde at gøre noget. Der er børn på skolen, som hoster meget. Mange får brune tænder, fordi der er salt i vandet fra vandhanen. Saltet er heller ikke godt for de træer, eleverne har plantet ved skolen. Men det er det vand, de har. Hun kan også se det hjemme i haven, hvor de plejer at dyrke grøntsager. Men lige nu venter de på regnen.

MELLEMRIN

Rachael's klasselærer hedder Salome Rono. Hun underviser dem i matematik, engelsk, idræt og billedkunst.

Den nye skole

Utawala er en stor folkeskole. Den ligger på en militærgrund med et højt hegn hele vejen rundt. Rachael har snart gået her i et år. Før ferien gik hun på en privatskole. Men det var for dyrt. Hun skulle til tre prøver og en samtale for at få lov at starte på den nye skole. Heldigvis bestod hun.

Hun husker stadig den første dag. Hendes mormor kørte hende. På vej derhen i bilen sagde Rachael ingenting. Da hun og mormor trådte ind i skolens gård, holdt Rachael vejret. En flok piger tog imod hende med store smil. Klasserne hed nord, syd, øst og vest. De viste hende hen til 4. nord. Hun var elev nummer 66 i klassen. Hun fik hurtigt mange gode venner. Rachael har været glad for skolen lige siden. Hun kan bedst lide matematik. Det er sjovt at lære, og tallene er lette at forstå for hende. Frøken Ronos matematiktimer er altid fulde af grin og sanglege.

I formiddagspausen følges Rachael med Sumeya og de andre hen til den store, grøn-gule bygning. I spisesalen får de to skiver brød og en kop te med mælk og sukker. De sidder ved lange borde sammen med hundredvis af andre elever. Teen er sød og varm. Rachael hælder den frem og tilbage mellem to krus for at køle den ned, og imens snakker hun med vennerne.

På den store plads bag skolen leger klassen i frikvarteret. Man kan se røg fra brændt affald stige op bag træer i det fjerne. Alle står i en stor rundkreds. I midten råber Rachael "nyiama nyiama." Det betyder "kød kød." Så nævner hun et dyr. Hvis dyret kan spises, skal de andre hoppe. Hver gang én i kredsen kommer til at hoppe, når hun nævner et dyr, man ikke spiser, griner alle.

Rachael har meget lidt tid til at lege derhjemme. Men i frikvarteret kan hun godt lide at sipse, lave sanglege og spille basketball.

Der er en mur rundt om familiens have. Rachael kan godt lide at passe deres planter og dyr.

Bag den grønne port

Siden forældrene blev skilt, har Rachael og hendes mor boet bag den store, grønne port hos hendes bedsteforældre. Deres hushjælp, Regina, bor her også. Hun gør rent og ordner i huset. Hun er god til at lave Rachael's livret, chapati med fyld. Rachael reder selv sin seng og holder orden på sit værelse.

Det er dejligt at passe haven sammen med guka og cucu, som hun kalder dem. Det betyder bedstefar og bedstemor på kikuyu. Mellem huset og den høje mur dyrker de bladkål, græskar, spinat og gulerødder. Men de har ikke sået endnu. De venter på regntiden, der burde være startet. Rachael vander citrontræet, så det ikke går ud. Hun henter æg og fodrer hønsene. De kan godt finde på at hakke, så hun er forsigtig. De har også to katte og en hund, der hedder Simba. Det betyder løve på swahili. Rachael kan godt lide at passe jorden og dyrene her. Hun vil også gerne passe på hele Jorden.

Sange i mørket

Når Rachael kommer hjem fra skole, er det tit så sent, at hun ikke skifter fra skoleuniformen til sit almindelige tøj. Hun skynder sig at lave sine lektier. Så spiser hun aftensmad og hopper i nattøjet. Nogle aftener er der tid til at vaske op sammen med bedstemor. Det er rart at stå sammen i køkkenet bare de to. Andre dage synger de sange på kikuyu i mørket før sengetid.

Rachaels mor er advokat inde midt i Nairobi. Dér hjælper hun andre. Hun er på arbejde fra tidlig morgen til sen aften. De når altid at sige godmorgen til hinanden. Og så har de tid sammen om søndagen. Om lørdagen er hendes mor til chama. Her samles mange mødre og snakker og hjælper hinanden. Engang var der én, der manglede penge. Så samlede de sammen og hjalp hende.

Når Rachael kommer hjem fra skole, banker hun på porten og bliver lukket ind.

Rachaels bedstefar hedder Obadiah, hendes mor hedder Susan, og hendes bedstemor hedder Regina.

Søndag formiddag går familien i kirke. Rachael kan godt lide salmerne og gospelmusikken, der fylder kirken og kroppen med smukke toner. Bagefter sidder hun sammen med sin mor i sofaen og ser TV. Det bedste er at se Miraculous, hvor Ladybug og Cat Noir redder verden.

Flowers

Rachael har ikke set sin far, siden hendes forældre blev skilt for fire år siden. Hun var meget ked af det dengang. Nu tænker hun mindre og mindre på ham. Men de dage hun bliver ked af det, trøster det at synge. Det gør hende lettere i kroppen. Hendes mor er stolt af, hvordan Rachael har klaret sig og er blomstret op. Rachael vil gerne være sanger. I øjeblikket er hendes yndlings-sang "Flowers" med Miley Cyrus. Hun synger den sammen med sine venner på skolen. Rachael kan godt lide den, fordi teksten handler om at tro på sig selv. Hun vil gerne skrive sine egne sange med tekster, der giver folk lyst til at passe på Jorden og hjælpe hinanden.

Hold frikvarter med Rachael i spisesalen.

SE FILM OG BILLEDER PÅ
[HELEVERDENISKOLE.DK/RACHAEL](https://heleverdeniskole.dk/rachael)

MENNESKETS BEDSTE VEN

 ADAM O.

Efteråret var kommet. De første visne blade dalede ned rundt om drengen og hunden. Jack slæbte sin snor efter sig, mens David gik og kiggede ned i sin telefon.

Jack løb ikke væk fra stien eller rodede i jorden, som han ellers havde for vane. I stedet blev han helt tæt ved David, snusede til hans bukseben, og kiggede op på ham med sine klare, brune øjne.

“Er der noget, du gerne vil fortælle mig?” spurgte David. Jack bjæffede.

“Hvad?”

Det var lang tid siden de to havde haft en ordentlig samtale. Og David var begyndt at have lidt svært ved at forstå Jack.

Jack rømmede sig: “Ja, der er noget.”

David lod telefonen glide ned i lommen.

Jacks næsebor sitrede: “Jeg vil fortælle dig om Dyrenes Parlament.”

“Dyrenes hvad?”

“Parlament,” sagde Jack. “Jeg bliver nødt til at fortælle dig om det, mens tid er.”

“Et parlament? Altså ligesom Folketinget?”

“Noget i den retning,” sagde Jack. “Én gang om året mødes alle verdens dyr. Hver art udvælger én fra deres flok, som skal tale på deres vegne. Hele dyreriget er repræsenteret, fra den største hval til den mindste dugsalamander.

“Hvad er en dugsalamander?” spurgte David.

“Et af de mindste dyr, der findes, menneskene har bare ikke

opdaget den endnu. Der er mange dyrearter, I ikke har opdaget. Men altså, dyrene mødes en gang om året, alle er repræsenteret.”

”Hvem er din repræsentant?” spurgte David.

”En newfoundländer, der hedder Nana. Hun er den ældste og klogeste af os allesammen.”

”Har du mødt hende?”

”Selvfølgelig. Hun besøger mig hvert år og har gjort det, siden jeg var hvalp. Hun besøger alle hunde.”

”Hun må have travlt.”

”Hun er ikke en almindelig newfoundländer.”

”Hvad taler de så om, dyrene?” spurgte David.

”Om vores plads i verden. Og om menneskenes.”

”Taler de om os?”

”I er det vigtigste punkt på mødet.”

”Hvordan det?” Jack tav.

”Sig det nu,” sagde David. ”Hvad taler de om?”

Jack så op og kiggede drengen lige ind i øjnene. ”De beslutter, om jeres tid på Jorden skal være forbi.”

David stoppede op. ”Hvad?”

”Jeg tror godt, du hørte, hvad jeg sagde.”

”Men hvordan skulle dyrene kunne sørge for det?”

”Ved at vække trolde.”

”Trolde?”

”Ja.”

”Findes der trolde?”

”Ja.”

”Hvor?” spurgte David.

”De sover dybt under jorden,” sagde Jack. ”Og langt inde i bjergene. Nogle bjerge er trolde, så store er de. Hvis de bliver vækket, vil menneskenes tid være forbi. De vil lægge jeres verden i ruiner.”

”Det kan de da ikke,” sagde David. ”Jo, de kan,” sagde Jack og nikkede så kraftigt, at hans lange ører blafrede.

"Men vi har jo hæere," sagde David. "Og jagerfly. Vi har endda atombomber."

"De vil ikke kunne stoppe troldene," sagde Jack.
"Overhovedet ikke."

"Men hvorfor? Hvorfor taler I om at vække dem?"

Jack sukkede. "Nogle gange, når Nana besøger mig, genfortæller hun de andre dyrs historier. Dem, de fortæller hinanden i parlamentet."

"Hvad er det for historier?"

"Det er ikke gode historier, David. Det er historier om kæmpemæssige maskiner, der buldrer gennem skovene. Om giftig, sort røg der vælter op i himlen fra store fabrikker. Om livløse havbunde." Jacks stemme blev mørkere, næsten knurrende. "Om enorme slagtehaller, der genlyder af grisenes skrig."

David viftede med hånden. "Jeg forstår. Du behøver ikke at sige mere."

"Godt," sagde Jack. "Det er godt, du forstår."

"Så de mødes hvert år," sagde David. "Hvem bestemmer så, om troldene skal vækkes?"

"Vores repræsentanter stemmer om det."

"Skal de også stemme i år?"

"De stemmer hvert år," sagde Jack. "Men kun hvis ingen dyr stemmer imod, vil troldene blive vækket. Indtil nu er det aldrig sket."

"Hvem stemmer imod?" spurgte David.

Jack så alvorligt på ham. "Nana."

David gøs. "Kun Nana?"

"Det har ikke altid været sådan," sagde Jack. "Engang havde I et stort flertal i ryggen, og indtil for ganske nylig var delfinerne, blåmejserne og de røde egern på jeres side."

"Men nu er det kun hundene?"

"Ja."

MELLETRIN

77

David var stoppet op. "Hvorfor stemmer I imod?"

Vinden hvirvlede blade op omkring Jack og sendte bølger gennem hans blanke pels.

"Fordi vi får lov til at opleve jer som menneskehvalpe: som børn. Fordi vi kan dufte Jorden i jer, når I er små."

"Dufter vi af jord?"

"Jorden," sagde Jack. "Vores Jord, den her." Han stak snuden helt ned i græsset og snusede kraftigt ind. Hans øjne var halvt lukkede. Så kiggede han igen op på David. "Men når I bliver voksne, ændrer det sig, så forsvinder duften fra de fleste af jer."

"Men hvad med de andre dyr, der ser os, når vi er små," spurgte David. "Hvad med kanariefluglene? Eller kattene?"

"Verden ser anderledes ud gennem fugleburets tremmer," sagde Jack. "Og kattene undlader at stemme, det har de altid gjort."

"Hvorfor fortæller du mig alt det her nu?" spurgte David. "Vuf!" sagde Jack.

"Hvad?"

Jack rømmede sig, og forsøgte igen: "Fordi Nana siger, at der bliver færre og færre mennesker, der har duften af Jorden i sig. Hun siger, at hvis det fortsætter sådan, vil hun ikke kunne stemme imod de andre dyr."

Jack strejfede Davids hånd med sin fugtige snude. "Jeg håber sådan, at du ikke mister duften, det vil jeg gerne kunne sige til Nana. Men duften i dig er blevet svagere. Og du forstår heller ikke altid, hvad jeg siger længere."

David pillede ved telefonen i sin lomme, så spurgte han: "Hvis troldene sover nu, hvordan bliver de så vækket?"

"Hasselmusene er de eneste, der ved, hvordan man vækker en trold. Det er deres opgave at gøre det, når tiden kommer," sagde Jack. "Hvis den kommer."

"Kunne vi så ikke bare fange alle hasselmusene?" Spurgte David. Jack så skuffet på ham. "Nu lyder du ikke som dig selv."

De gik videre i stilhed.

Den nat drømte David om trolde. De kom op fra havenes dyb med gamle, forliste træskibe viklet ind i deres hår. De rejste sig fra ørkenens sand. De kravlede op af ryggede vulkaner. Bjergkæder forvandlede sig til enorme, pukkelryggede klippetrolde og rystede løse sten af sig. Istrolde, med hele sibirske nåleskove på ryggen, rejste sig og begyndte at trave mod syd. David så lyset fra menneskenes byer i deres øjne og vågnede med et halvkvalt skrig.

Natten efter drømte han igen om trolde. Men de var ikke så virkelige denne gang, ikke nær så skræmmende. Der var også en superhelt med i drømmen: Én der vidste, hvordan troldene skulle bekæmpes.

Den tredje nat drømte han først om verdensmesterskaberne i fodbold, og bagefter drømte han, at Zoe fra niende kyssede ham på munden. Han vågnede med et smil på læben.

David fortsatte med at gå ture med Jack. Men som månederne og årene gik, forstod han mindre og mindre af, hvad Jack sagde. Ordene lød efterhånden bare som gøen og bjæffen.

Nogle gange var han sikker på, at han aldrig havde talt med sin hund, at det bare var noget, han havde leget.

* * *

Der er kommet en tåge i Jacks øjne nu, og han bevæger sig ikke så hurtigt længere. David er vokset, og hans stemme er blevet dybere.

Han går stadig ture med Jack, når han har tid. Nogle gange snuser Jack til hans bukseben, og en sjælden gang imellem er det, som om han får færten af et eller andet: noget fjernt og næsten glemt. Så stopper han op, så hundesnoren strammes, og kigger forventningsfuldt op på drengen ved sin side.

Så står de sådan lidt, drengen og hunden, og ser på hinanden. Indtil David mister tålmodigheden og trækker hårdt i snoren.

“Kom nu, Jack! Jeg har ikke al tid i verden.”

BRIAN

VI KENDER HAVET

☰ LINE GØRUP TROLLE 📷 HANS BACH

De går ud i havet med sandaler på. Brian går lige bag Frank i det smalle spor med sandbund. Hvis man træder ved siden af, kan man få pigge fra de mange søpindsvin op i foden. Brian og hans storebror skal ud, hvor vandet er dybt nok. Men ikke helt derud, hvor bølgerne kammer over. De tager dykkerbriller på. Brian spænder elastikken på harpunen. Han peger spidsen nedad og væk fra sig selv. Så dykker han forsigtigt ned i det kølige vand. Det føles rart. Vandet er klart. Når han rører bunden, hvirvler sand og småsten op. Han får øje på en rødstripet fisk mellem klippestykkerne. Brian sigter. Kniber øjnene sammen. Sender alle tanker ud i sine hænder. Harpunens spyd jager afsted i vandet, borer sig gennem fisken og ned i sandet. Han fik den.

Tidevandet

Brian er 12 år. Han bor ved Kenyas kyst sammen med sine forældre og fem søskende. Når de ikke har råd til at betale for skolen, fisker Brian og Frank. Midt på dagen går de på en lille sti gennem et stort krat mod havet. Solen står højt på himlen, og luften er varm. De har selv lavet harpunerne. På stranden står Brian stille og ser på vandet. Han lægger mærke til havets bevægelser. Det skal være lavvande, for at de kan se fiskene og undgå de mange søpindsvin. Han kender havet godt. Frank har lært ham det.

Frank og Brian bliver ude på havet, til de har nok fisk. Eller til tidevandet kommer ind igen. Da de kommer op på stranden, føles vinden kold, og deres tøj drypper. I dag er der fisk nok. De kan både sælge nogle og spise lidt selv.

Brian lader harpunen ved at stramme den røde elastik. Så kan spydet skydes afsted.

Sjældne fisk i poser

De fleste dage fisker Brians far fra en stor båd. Han og de andre fiskere sejler langt ud over revet og nogle gange helt op nordpå langs kysten ved Somalia. De er ude efter sjældne fisk, som folk køber til deres akvarier. Brians far fanger dem med net og bringer dem levende ind til land i poser med vand. Når han fanger mange fisk, er der råd til skolen.

Brians far fortæller, at havet er ændret. Han ser færre fisk end for ti år siden. Samtidig er der flere mennesker, der fisker i dag, og de får færre penge for fiskene. Det gør det svært at tjene nok til mad, børnenes skole og skoleuniformer. Derfor må Brian og hans bror hjælpe med at fiske, selv om deres far hellere vil have, at de går i skole hver dag.

Lang vej til skole

Brian har selv valgt at gå på Kikambala Skole. Den ligger længere væk end hans storebrors skole. Men Brian havde venner dér. Og de fortalte, at lærerne var gode. Brian deler bænk med Erik og Samuel. "Godmorgen 5.a," siger Mohamed. Han er deres klasselærer. Eleverne rejser sig op og svarer: "Godmorgen Hr. Kibwana." De har swahili i første time. I 5.a er de 42 drenge og 34 piger, men i dag er de kun 60 elever i klassen. Resten er hjemme. Hvis man ikke betaler for skolen, bliver man sendt hjem for at hente skolepenge. Eller også må ens forældre komme og tale med skolelederen.

Brian kan høre en fugl synge højt. Han ser ud ad vinduet. I gården er to drenge ved at vaske hænder. Der blæser en rar vind ind ad det åbne vindue. Der er ikke så varmt i det mørke klasselokale endnu. Han suger maven ind, da den rumler. De får grød i formiddagspausen, men der er ikke frokost på skolen mere. Mange elever går hjem og spiser. Men Brian har for langt. Han venter med at spise til om eftermiddagen. Brian tænker, at hvis han havde en cykel, kunne han komme hurtigere til og fra skole.

Brians skoledag
begynder klokken
6.30 og slutter
klokken 15.30.

I frikvarteret spiller de gololi. Brian trækker sin langefinger tilbage. Han siger. Kniber øjnene sammen. Sender alle tanker ud i sine hænder. Han slipper fingeren. Det giver et svirp. Den grønne glaskugle flyver afsted. Den rammer den hvide kugle. Ali er ude. Brian kan mærke, det sitrer i kroppen. Han skyder sin kugle afsted igen. Denne gang efter Eriks kugle. Tænk hvis han kan slå resten ud i ét træk. Alle spiller mod alle. De griner og hepper på hinanden.

Maweni – byen af klipper og sten

De fleste i Brians familie bor i Maweni. Hans farfar er født her. Deres huse er lavet af de sten og klippestykker, som jorden er fuld af. Stenene ligner lidt brune koraller, der stikker op af sandjorden hist og her.

Brians far hedder Hakika. Hans yngre søskende hedder Michael, Patience, Marion og Chris. Hans mor hedder Julia.

Det er deres far, der vækker Brian og hans søskende hver morgen klokken 5.

Brians familie har en vandhane lige uden for deres hus. Men den virker ikke. Så de må hente vand i dunke.

Brian henter vand fra vandhanen hos naboen. Det er hans onkel. Så renser han de fisk, han og Frank har fanget. Han skraber skællene af med en kniv, skærer maven op og tager indvoldene ud. Dem får familiens ænder, der skræpper og skubber for at få en bid. Brian henter brænde og småpinde, som han nøje lægger i en lille bunke uden for huset. På bålet rister han fiskene hele. De knaser og smager skønt.

I huset ved siden af bor Brians bedstemor. Hun sidder ofte sammen med Brian op ad husets mur og fortæller om mijikenda-folket. Hun er ved at lære ham, hvordan man laver makuti. Man tørrer palmeblade og syr dem sammen om en pind, så de kan bruges som tag på husene. "Viden er rigdom," siger hun. "Det er godt at gå i skole, men det er også godt at kunne lave makuti med hænderne." Bedstemor bruger mange særlige udtryk, når hun fortæller og lærer ham mijikenda-ord. Brian kan sidde længe og lytte til hende.

Alle må være med, når børnene i Maweni spiller fodbold på marken ved landsbyen.

Kom nu, kom nu, scor!

Francis, Tom og Brian skruer op for musikken. Hurtige afrobeat-rytmer lyder mellem husene. De har øvet sig på en koreografi. Det sværeste er at gøre det præcis samtidig. De griner til hinanden, hver gang et break lykkes. Brian føler sig fri, når han danser.

I dagens sidste solstråler spiller Brian og vennerne fodbold. De klatrer igennem pigtrådshegnet ind på marken. Bolden er allerede i gang. "Din bedstemor er så sej, at hun flyver rundt på en ske," råber Brian til Tom, der knækker sammen af grin. Det er en gammel vittighed om en heks, der flyver i måneskinnet. Brian griner også. Men så får han bolden. "Hivyo hivyo kafunge," råber Francis. "Kom nu, kom nu, scor!" Brian skyder bolden mod målet, der er lavet af pinde med en snor i mellem. Han hopper højt og smiler stort, da bolden går ind.

Brian glæder sig til at se Manchester City-kampen i TV på lørdag. Han holder altid øje med 9-tallet på trøjen. Det er hans yndlings-spiller Erling Haaland. Brian håber, han scorer. Han skal se kampen sammen med sin far. Bagefter skal Brian ned på den store bane og heppe, når hans far og de andre mænd spiller fodbold.

360°

Besøg Brian
i Maweni.

SE FILM OG BILLEDER PÅ
HELEVERDENISKOLE.DK/BRIAN

GLADYS

DEN STORE TØRKE

📖 LINE GØRUP TROLLE 📷 HANS BACH

“Sanaipei...?” Gladys kan høre sin mors stemme hviske blidt. Sanaipei er hendes masai-navn. Hun er opkaldt efter sin mormor. Hendes mor kalder hende Sanaipei, men de fleste andre kalder hende Gladys. Hun åbner øjnene. Det er stadig mørkt. Klokken er fem, og det er tid til at stå op. De har ingen strøm til lys. Men hendes mor har en telefon med en lommelygte. Gladys tænder op indenfor og laver te. Da geden havde kid, fik de mælk til morgenmad. De passer gederne for deres mormor, fordi der er tørke hos hende i Namanga.

Gladys er 12 år. Hun bor i landsbyen Ildamat Ward med sin mor, far og fire søskende. Hun har også en storesøster, der bor på skole. Gladys er masai og taler masai. Hun taler også engelsk og swahili som de fleste andre.

MELLEMTRIN

Vi levede af vores dyr

Gladys er ikke bange for noget. Måske undtagen løver, og så at der skal komme for meget regn på én gang. For så kommer vandet ind i deres hus. Gladys sover sammen med sin mor og sine yngre søskende i deres masai-hus. Det hedder en manyatta. Hendes mor har selv bygget det, sådan som masai-folket altid har gjort. Det er lavet af tykke grene og kolort. Det minder om mudder, men holder bedre sammen på grenene. Væggene holder varmen inde om natten og ude om dagen. I det andet hus ved siden af sover hendes far og storebror.

Det har ikke regnet længe. Men når det endelig regner, kommer der nogle gange rigtig meget vand. Engang var der så meget regn indenfor, at vandet nåede op i deres seng.

Da Gladys' mor byggede familiens huse, skulle hun bruge meget vand til at bløde kolorten op, så væggene kunne formes.

Gladys' mor hedder Faith, hendes storebror hedder Rimone, og hendes far hedder Samuel. Hendes yngre søskende hedder Sopiato, Talash og Salash.

Den store tørke begyndte for snart tre år siden. Engang havde de to regntider hvert år: "den lange regn" og "de korte regnskyl." Men nu kan man ikke længere vide, hvornår det regner, eller om der overhovedet kommer regn. Og så er der ingen mad til dyrene. Familien plejede at have får, men Gladys' mor var nødt til at sælge de sidste, da tørken kom.

Masai-folket har gennem århundreder levet af deres dyr. Mændene plejede at passe køer og kameler. Kvinderne passede geder og får og sørgede for alt i huset. Sådan fordelte man arbejdet. Men det er ved at ændre sig. Gladys' mor siger, det er for usikkert at leve af dyrene. Hun er ved at lære at dyrke jorden.

Margreth, Gladys, Elisabeth og Jackline deles om en engelskbog.

På skolen planter vi træer

Gladys rækker hånden op og knipser. Deres engelsklærer, Elisabeth, har spurgt klassen, hvad det næste adverbium i teksten er. Gladys kender svaret. Det gør hun hver gang. Hun kan bedst lide engelsktimerne. Hun går i 5. klasse på Paranae Skole. De har fem engelskbøger i klassen, men de er 13 elever. Gladys deler med Margreth, Elisabeth og Jackline. Hun prøver altid på at suge til sig i timerne. For Gladys har en plan. Hun vil være professor i engelsk. Hun vil vokse op og blive så dygtig, at hun kan undervise andre på universitetet i Nairobi.

Bag klasseværelserne ligger skolens køkken. Her laver to voksne mad til alle børnene. Når en af eleverne slår på metalstangen i svalegangen, har de spisepause. Gladys skyller sin tallerken og

stiller sig op i køen. Lærer-Ann øser en stor portion githeri op til hende. Pigerne sætter sig i skyggen under et højt træ. Gladys putter kogte bønner og majs i munden med fingrene. Mens de spiser, kan de høre geder bræge og lyden af ko-klokker, når kvæget går forbi. Efter frokost nyder Gladys følelsen af at være mæt. Hun får lyst til at løbe rundt og lege.

Gladys har plantet et flammetræ sammen med Margreth. For nogle måneder siden fik de besøg af en mand fra Kajiado, som fortalte, at træer er vigtige. Træernes rødder holder på jorden, så den ikke regner væk. Alle eleverne gravede huller og plantede træer bag skolen. Rundt om træerne lagde de grene med lange torne på. De kaldes "ngonja kidogo." Det betyder "vent lige lidt," fordi grenene let griber fat i ens tøj. Man skal passe på ikke at få revet hul i sin skoleuniform, når man går forbi. Tornene holder også dyrene væk, så bladene ikke bliver spist. Gladys og Margreth vander deres træ hver dag. Om seks år vil træet være højere end skolen og stå rankt med store rød-orange blomster og give skygge til de næste elever her.

Margreth og Gladys vander deres træ hver morgen og hver eftermiddag.

Når lyset forsvinder, kommer dyrene hjem

Hjemme hos Gladys har de også et hegn af tørre tornegrene. De ligger i bunker og lange rækker hele vejen rundt om deres to huse. Tornene holder køer, gazeller og hyæner ude. De beskytter familien og dyrene. Hele dagen går bedstemors får og geder frit rundt og spiser det, de kan finde. Men når solen går ned, kommer dyrene tilbage af sig selv. Gladys og hendes lillebror lukker dem ind i indhegningen. Bag tornegrenene er der trygt om natten.

Gladys laver sine pligter, før hendes mor kommer hjem. Hun fejer indenfor og rundt om huset. Bagefter tager hun en stor kniv og går uden for deres hegn. I bushen hugger hun torne og små kviste af grene med macheten. Hun samler grenene i et bundt på ryggen. Når Gladys er tilbage, lægger hun brændet klar.

Hendes mor har hentet vand ved brønden, mens de var i skole. Det smager lidt af salt. Men det er det reneste, de har. Gladys vasker op. Hun håber, hendes mor har fundet arbejde i dag, for så kan de få aftensmad. Nogle dage vasker hendes mor tøj for familier i nærheden. Andre dage må hun gå langt for at finde arbejde. Det er næsten helt mørkt, og det blæser koldt. Gladys' mor kommer hjem med mad. Ilden fra bålstedet midt i hytten luner godt og fylder hytten med røg. Gladys skærer kartofler ud og hælder dem op i gryden sammen med risene. I dag er der mad til alle. Mens maden koger, lærer deres mor dem en gammel masai-sang om at finde det bedste land med saftigt græs til kvæget.

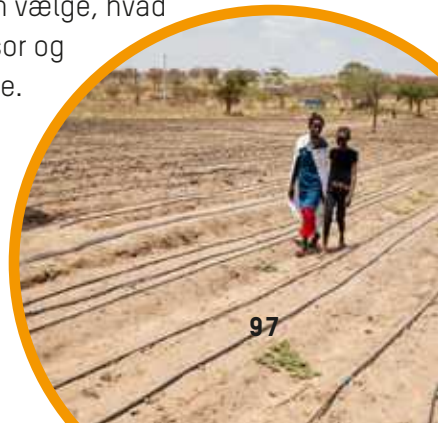

Med energi fra solen bliver vand pumpet op i store, sorte tanke. Herfra kan vandet løbe ud i slangerne til drypvanding. Kvinderne har allerede høstet løg og majs. Nu har de sået vandmelon.

Drypvanding og blikhuse

Sammen med mange andre kvinder fra landsbyen er Gladys' mor ved at lære at passe en mark, en shamba, som det hedder. Vandslanger ligger i lange rækker og drypper kun lige præcis nok vand ud til, at planterne kan gro. Ikke en eneste dråbe går til spilde. Når Gladys' mor har lært at så og høste, vil hun lave en stor mark, dér hvor deres egne huse ligger nu. Når regnen kommer, vil hun dyrke majs, bønner, kartofler og gulerødder. I stedet skal familien bo i et nyt hus, hun er ved at bygge af blik. Hun begyndte, før tørken kom. Det tog lang tid at spare sammen. Hun mangler stadig at få råd til nogle vægge. Gladys glæder sig til, det er færdigt.

Gladys kan godt lide, når hun får lov at komme med i marken. Hun vil også lære at så og høste. Hendes mor vil gerne lære hende det. Men først og fremmest skal hun passe sin skole. Gladys' mor har kun gået to år i skole. Hun synes, det er vigtigt, at hendes børn lærer at læse og regne, så de selv kan vælge, hvad de vil senere i livet. Gladys vil være professor og bo i Nairobi. Hun vil kunne hjælpe sin familie. Og så vil hun besøge Nakuru-søen for at se alle flamingoerne dér. Lyserøde fugle i tusindvis lyder flot.

360°

Kom med indenfor
hos Gladys.

SE FILM OG BILLEDER PÅ
HELEVERDENISKOLE.DK/GLADYS

LÆSERAKETTEN 2024

1. oplag

© Oxfam Danmark

ISBN: 978-87-87804-74-5

En stor tak til Rebecca Bach, Dorthe Nielsen og Alexander Bach for kyndig og inspirerende sparring.

Også en særlig tak til Johanne Stege Philipsen fra Autens for det gode samarbejde og engagement.

Indholdet i LæseRaketten 2024 er udelukkende Oxfam Danmarks ansvar og er ikke udtryk for bidragsyderes synspunkter.

Redaktion

Line Gørup Trolle

Foto

Hans Bach, Andreas Bech, Susan Kiiru, Line Gørup Trolle, William Vest-Lillesøe og Victor Wahome.

Forsidefoto: Hans Bach 2023

Grafisk tilrettelægning

Peter Waldorph / peterwaldorph.dk

Tryk

Nørhaven, Viborg

Printed in Denmark

Distribution

OXFAM Danmark

Vesterbrogade 2B

1620 København V.

Tlf.: 3535 8788

WW

W

Tak til Autens for et meningsfyldt partnerskab om udgivelse af LæseRaketten og de tilhørende undervisningsmaterialer.

LæseRaketten er udgivet med støtte fra OpEn – Udenrigsministeriets Oplysnings- og Engagementspulje.

Denne bog er trykt på FSC-certificeret papir og karton.

Læs mere om bogens tegnere og forfattere på: heleverdeniskole.dk/tegnere-og-forfattere-2024

OXFAM
Danmark

MAXIMILLA

GLORIA

GIFT

RACHAEL

BRIAN

GLADYS

I ÅR TAGER LÆSERAKETTEN DIG MED TIL KENYA

Kenya er et smukt land i Østafrika med både savanne og store søer, frodigt højland og tør ørken. Kenya oplever lige nu den værste tørke i 40 år. Den rammer de fattigste mennesker i landet hårdest.

Vi møder seks forskellige børn. Maximilla går hver dag gennem det varme sand og henter vand ved pumpen. Gloria er vild med mabuyu-slik fra baobabtræet og vil gerne være læge. I Nairobi møder vi Gift og Rachael. Gift bor på 4. sal og drømmer om at blive pilot. Rachael elsker at synge og er bekymret for klimaet. Ved Kenyas kyst fisker Brian med harpun for at få råd til skolen. Gladys planter træer på sin skole, og så har hun en særlig plan for fremtiden.

Dygtige forfattere og tegnere har også lavet spændende og alvorlige fortællinger, hvor årets temaer om ulighed, mad, vand og klima foregår i fantasiens verden.

67 millioner 6-11-årige børn i verden går stadig ikke i skole. Verdensmål 4 handler om, at alle har ret til at komme i en god skole. Dét giver børn muligheder i livet, så de selv kan være med til at forme deres fremtid.

Når du går på opdagelse i LæseRaketten, er du med til at sætte fokus på alle børns ret til at få en god uddannelse. Historierne giver udsyn og viden om vores fælles verden.

Rigtig god fornøjelse med LæseRaketten 2024!